

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЌИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Српска народна позоришна дружина завршивши 19. априла о. г. у Новоме Саду своје представе, кренула се на пут за Суботицу, где се бавила од 25 априла до 12. јуна, и за то време давала је тамо 28 представа и приредила је, у договору са тамошњим српским певачким друштвом, једно село. У Суботици браћа наша Буњевци пригрлили су народно наше позориште као своје рођено, те се тако само том њиховом одушевљењу може захвалити, што тамо позориште није претрпело никакве штете. Одмах по доласку нашега позоришта у Суботицу, поздравео је „Subatički Glasnik“ наше народно мезимче овим речима:

„Наша варош ево већ недељу дана има у свом крилу миле госте. Народна позориште у недељу одпочело је своје диловање са драмом „Милош Обилић.“ У колико је мили гост нама народно позориште, показује онај многи број грађана, који је у дворани позоришној присутан био. И то је тако добро. Зашто да непримамо разнореним рукама оне, који нама придикују свето евангелије, евангелије народне свисти. Нетајимо и кажимо како јесте. Осипамо сви без разлике неко мртвило у друштвеном животу; нећу да кажем, да немамо друштвеног живота. Сви видимо како смо немоћни што доброг, што користног створити! А зашто? Немамо народног духа! Немамо духа, који би казао: Роде! твоја предходница нека те изведе из дубоке тамноће на широко поље, ди се свитли кано у рају, — на поље народне просвете. Ту смо свитлост смотрили онда, када смо народно позориште у недељу први пут поздравили! Како први пут? Та и више је пути био овај створ народног духа — у позоришту, на том огњишту просвете! Истина, али није се њему буњевачки пук тако одазвао као

сада. Друга времена, друго сунце сјаје са ведра неба.

Сунце, које је разгријало срце рода нашег, на није се чудити одушевљењу, што је са свом младом силом продрло. Ако је ову последину наше слабо диловање узроковао, радо нам је; ако је то дух времена проузроковао, још нам је драже! Мање ће труда стати, видети буњевачки пук на оном пољу, које поље његово народно достојанство заповида заузети: народну просвету!

Наприд браћо, наприд роде! Како је липо чути својих славних придака јуначка дила пивати. Како је драго умоворење народног духа уживати. И ми све то досад нисмо чули, ми све то досад нисмо уживали! Чија је кривица, нећемо изтраживати. Што је прошло, тому нико непоможе, што је сада, то пригрлимо, да барем наша прошлост буде липа, буде темељ боље будућности.

Ми никад нисмо ни сумњали да се наш пук добром, липом и истинитом неће одзивати; јамчили су нам зато његова племенита својства, која га толико одликују.

Богатство, племенство, и душевна сила нашег пуга, све су така својства, која треба и које посидује један народ, којем је виговит живот суђен. И ево сада ова три својства скучила се, да грију позориште народног духа, а нама да свитли и да давидити простор боље будућности, ди ћемо се сусрести и као храбри и одушевљени борци једно другог поздравити.

Ванредне заслуге, ванредну награду заврибују, а нашег рода ово ванредно липо поступање заслужује најдубље припознање.“

А при поласку нашега позоришта из Суботиче рекао је „Subatički Glasnik“ ове значајне речи:

„Српско народно позориште прошасте недеље завршило је своје представе са „Саћурицом и Шубаром“ обће обљубљеном шаљивомџитром од И. Округића Сремца. Позориште овде код нас проузроковало је ону последицу, коју смо ми баш и очекивали: моралну и добру материјалну последицу. Крв није вода! — то је наш буњевачки пук сјајно показао за време бављења позоришта у Суботици. Похађо је позориште као цркву, ди попови народног духа сладост језика у срца наша уливају; није мислио, јер није чуо и знао, да се народни осит тако очигвидно у оне груди може улити, које груди са својом једнокрвном браћом заједно досад нису осифали за то, јер овај племенити осит није имо ко досада да покрене. Сад заједно осифамо. Заједно осифамо: Како нам једна крвца грије наше прси, тако нас само једна просвита може просвитлити: народна просвита, коју достижемо онда када се просвити једнокрвне браће придружимо. Свако биље има своју земљу и не може свој корен под сваког поднебља земљу пуштити, и тако и просвита има своје поље — народно поље — коју тамо триба брати, јер је само на том пољу чиста, и на том пољу сабрана, једино је користна, јер је народна. А време је удесно било за народно позориште. Баш у оно време посетило је нас, када почиње дух Буњеваца из дубока сна будити се, када почиње са иза сна отвореним очима мотрити народног генија, чији га је пољубац пробудио. Црква се у оно добо градила, када је народ најпобожнији био. Дуго ћемо осифати мили звук оног гласа, који нас је у ову цркву звао; глас дивног језика, који је из врлине народног живота толике красоте спиво.

И због још једног узрока у добро је време дошло народно позориште у Суботицу. Дошло је у оно време, када се душман крвавим рукама приближавао овом светом олтару народа словенског да га опогани, и пропанутим га навишћиваше, јер га поганити покушавао. — Али попови позоришта показали су, да не само овај просвитни стожер стоји на темељу добром, него да су и достојне слуге ове светиње. Дивило се њима све грађанство целе вароши, јер не само као глумци него као и људи показали су, да су најсветије користи: народне просвите заступници.

Дај Боже, повратили се што прија опет на ново нама!“

У опште наше позориште учинило је по речима самих мађарских листова читав мали преврат у тамошњем друштвеном животу, и оставило је најлепши спомен за собом. И сами они листови мађарски, који су против нашега позоришта жестоко писали, свакојаким га називајући, признали су касније, да таке добре игре и складне целине у представама нису видели ни на њиховим најбољим позорицима. Тако исто хвалили су и владање наших глумаца и леп ред у позоришту. А било је и таких мађарских листова, којима је наше позориште задало било мало страха, па су тако позивали владу, да се постара о начину, којим би се могло мађарско позориште утемељити у дољним пределима. Тако је и сам „Non“ том приликом ово писао: „У дољним пределима даје представе добро уређено српско народно позориште, и задобија тамо све више и више простора. То позориште, на жалост, полази и сам мађарски свет, који разуме нешто српски. То је пробудило пажњу наше интелигенције, која сада ради на томе, да утврди мађарско позориште у дољним крајевима. На позив адвоката Петра Манића скупили су се представници суботичке интелигенције на договор, па су одлучили замолити министарство унутрашњих послова, да и суботичко позориште дође у ред субвенционисаних позоришта, јер ће се само тако моћи произвести у школама започето помађаривање. На ту цел искаће се 10.000 фр. а. вр. помоћн на годину. У споменици ће се подробно навести велики значај и далеки домањај добро уређеног мађарског позоришта у Суботици.“

Из Суботице отишло је наше позориште у Бају, где се бавило од 15. јуна до 4 јула о. г., и за то је време давало тамо 12 представа. И у Баји су прихватили наше позориште Буњевци као своје рођено, а и честити Бајци учинили су што су год могли. Одушевљење у наше браће Буњеваца беше тако велико, да су чак из оближег села Ванцаге долазили на представе, па су се са свим задовољни враћали својим кућама. И сами мађарски листови ударили су били у похвалу нашега позоришта и нашег света, нарочито, кад су видели, да је у Баји пронао огранаг мађарског народног позоришта из Пеште. Тај огранаг давао је представе по неким местима у дољним крајевима за време позоришног одмора у Пешти, па је дошао и у Бају, где је тако слабост

одзива нашао, да је једва могао из Баје отпутовати. Да како би прошло тек друго какво друштво, кад су и сами чланови мађарског народног позоришта пештанског тако лоше среће били!

Из Баје дошло је наше позориште у Вуковар, и ту се бавило од 9. јула до 20. августа. За то време давало је 23. представе у арени и приредило је са вуковарским српским певачким друштвом „Јавором“ беседу у корист народног позоришту. У Вуковару је много сметала позоришном раду честа киша, која се обично недељом и свецем као из кабла лила, те се тако више пута није могло ни приказивати, а много је пута плаха киша и саму представу прекинула.

После Вуковара дошло је наше позориште у Земун, и ту се бавило од 25. августа до 4. октобра. За то време давало је које у арени, које у дворани 26 представа. У похвалу Земунаца мора сечећи, да су и на делу показали, да им наше народно позориште заиста на срцу лежи, па су тако још и на подмирење позоришног мањка 240 ф. добровољних прилога скупили. Нека им је слава и хвала!

Из Земуна отишло је наше позориште у Митровицу, где се бавило од 4. октобра до 13. новембра. За то време давало је позориште 24 пред-

ставе, и приредило је с певачким друштвом митровачким беседу у корист српском народном позоришту. На тој беседи говорио је управитељ А. Хаџић, а Љ. Зорићева и Б. Хаџићева суделовали су у секстету из „Луције Ламерморске.“ Тај секстет, у ком су од певачке дружине суделовали: Сима Тодоровић, Ј. Петровић, др. Ј. Ђурић и П. Деспотовић, отпеван је тако лепо, да се морао на бурно захтевање поновити. То исто морало се чинити и с дуетом из „Дон Хуана“ ког су певали Љ. Зорићева и Сима Тодоровић, члан певачке задруге. Осим тога приредило је било наше позориште 20. октобра и свечану представу у Митровици у славу двадесетпетгодишњег певања Змај-Јована Јовановића. На тој свечаној представи представљао се по 57 пут песник из „Шаран“, који се баш у Митровици приказао први пут 20. јуна 1864, дакле пре десет година. Пролог је говорио управитељ А. Хаџић, који је у подужем говору разложио ко је и шта је Јовановић српском песништву и српском народу. Са те свечане представе поздравили су песника и народно позориште и силан свет, који се био слегао на ту представу!

Из Митровице кренуло се на пут наше позориште 13, стигло је у Нови Сад 14, а почело је ту представљати 17. новембра о. г.

Д И Ш Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Циганин.“) Последњег расанка од седам месеца ето нам опет у средини нашој народног позоришта, то „пролеће живо сред суморних дана.“ У првом тренутку здрављања и поздрављања заборављамо и нехотице на све друго, па се само радујемо нашем милом и драгом госту, а та наша радост постаје све већа и већа, кад опазимо, да јенаш гост и чио издрави и весео и да носи на себи још и знаке лепога напретка. Све то дође нам јасно, кад оно у недељу 17. новембра гледамо на нашој позорници „Циганина.“ Приказ тога комада беше тако добар, да нам није ништа друго преостало, него да потпуно уживамо складну целину, коју није помутила ни најмања несугласица. Нека је хвала свима вредним глумцима и глумицама, који нам прибавише таког лепог уживања, а нарочито нека је хвала Лукићу, који је овога пута у свом Живку циганину од почетка до краја показао толико хумора и толико правога осећања, особито у призору када позна свога сина Петка, ког је држао за мртва, да га је публика и за време представе више пута тапшањем а при крају и изазивом одликовала. Штета само, што се

наша публика није тако одазвала, као што је то добра игра наших глумаца била потпуно заслужила. Истина, да је и време било рђаво, али баш о рђавом времену иде свет у другим већим местима понајвише у позориште.

* (Ред позоришних представа за месец новембар.) У недељу 17. „Циганин“ — У четвртак 21. „Вилем Тел.“ — У недељу 24. „Три брачне заповес и.“ (први пут). — У четвртак 28. „Министар и свилар.“ (први пут). — У суботу 30. „Један се мора оженити.“ (први пут), „Шоља теја.“ „Школски надзорник.“ — Замена: „Присни пријатељи.“ „Краљ Лир“, „Гренгоар.“ —

Б Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Стеван Миленковић) пре тога граничарски капетан слави се сада по Немачкој као песник ванредног дара. Он је познат немачком свету као Стеван Милов. Један од првих немачких критика, др. Готшал, прогласио је нашега Миленковића за најбољег лиричког песника немачког.

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 24. НОВЕМБРА 1874.

ПРВИ ПУТ:

ТРИ БРАЧНЕ ЗАПОВЕСТИ.

Шаљива игра у 3 чина, с певањем, од Е. СИГЛИТЕТИЈЕ, посрбио Јустин Милан Шимић, музика од СЛАВОЉУБА ЛЖИЧАРА.

Прва заповест: Свага породица нека за се кућу кући.

Друга заповест: Не истражуј, што је било пре женидбе, нити премешти ствари свога брачнога друга; немој имати у браку добрих пријатељица, пријатеља и тетака; немој бити жесток, нагао, ни издашне руке.

Трећа заповест: Ако се свадим са женом, а не ћеш да се раставиш, а ти се измиријош пре захода сунчаног, да би ти добро било у браку, и да би дуго поживео на земљи.

О С О Б Е:

Ђена Жарковић, председник окружнога суда	Ружић.
Олга, жена му	Ј. Сајевића.
Савковића, олгина тетка	Ј. Маринковића.
Бранко Смиљанић, приседник окружнога суда	Сајевић.
Милева, жена му	Д. Ружића.
Андрија	Вожовић.
Јелка	Ђ. Зорићева.
Петар, у служби код Смиљанића	Добриновић.

Збива се у већој српској вароши.

БОЛУЈУ: Ј. ПОПОВИЋЕВА, М. НЕДЕЉКОВИЋКА.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.